

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАЗНЕННЯ СІОУЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР.

№ 10 (1232)

Субота, 1 лютага 1958 года

Цана 40 кап.

Да 40-годдзя Савецкай Арміі

Вялікі подзвіг

Напрадзілі сёмай сесіі Вархоўнага Савета Беларускай ССР газеты апублікавалі паведамленне Цэнтральнага статыстычнага ўпраўлення пры Савецкай Міністэрства ССР «Аб выніках выканання Дзяржаўнага плана развіцця народнай гаспадаркі ССР у 1957 годзе».

З паўчэцкім законным горадзіцём за сваю вялікую і любімую Радзіму сабраліся 28 студзеня ў Мінску, у Доме ўрада, выбарнікі Беларускага народа — дэпутаты вархоўнага органа дзяржаўнай улады Беларусі, каб абмеркаваць народнагаспадарчыя планы і бюджэт рэспублікі на 1958 г., ацвердзіць Указы Прэзідыума Вархоўнага Савета Беларускай ССР.

З дакладам аб Дзяржаўным плане развіцця народнай гаспадаркі Беларускай ССР на 1958 г. выступіў намеснік старшыні Савета Міністраў, старшыня Дзяржаўнага БССР дэпутат С. М. Малінін. Ён падкрэсліў, што дасягнуты нашай рэспублікай у мінулым годзе поспехі ў галіне прамысловасці, сельскай гаспадаркі і культуры гаспадаркі — вынік правільнай палітыкі Камуністычнай партыі, гераічнай працы нашага народа, братняй дапамогі ўсіх народаў Савецкага Саюза. Яны сведчаць аб велізарнай перавазе сацыялістычнай сістэмы гаспадаркі перад капіталістычнай.

Далей дакладчык гаворыць, што ў аснову Дзяржаўнага плана развіцця народнай гаспадаркі Беларускай ССР на 1958 г. пакладзены гістарычны рашэнні XX з'езду КПСС і пастановы партыі і ўрада па пытаннях эканамічнага і культурнага будаўніцтва. План складзены ва ўмовах значнага пашырэння працы саюзных рэспублік і па сутнасці з'яўляецца першым у нашай рэспубліцы адным дзяржаўным народнагаспадарчым планам, які ахоплівае ўсе галіны гаспадаркі і прадпрыемстваў, што знаходзяцца на тэрыторыі Беларусі.

Дэпутат С. М. Малінін паведамляе, што планам прадугледжваецца заканчэнне будаўніцтва і ўвод у эксплуатацыю першай чаргі Васілевіцкай раённай электрастанцыі, пачатак будаўніцтва яшчэ больш магутнай Барозаўскай ДРЭС, фарсаванне будаўніцтва ліній электраперадачы. Намяцаецца будаўніцтва газавога Дашава-Мінска, магутнага нафтаперапрацоўчага заводу, які паслужыць асновай для стварэння ў рэспубліцы нафтаперапрацоўчай прамысловасці. Аб'ём капіталакладанняў толькі па гэтым заводу амаль у чатыры разы перавышае капіталакладанні па будаўніцтву аўтамабільнага заводу — буйнейшага прадпрыемства Беларусі.

Далей дакладчык называе шматлікія лічбы, якія раскрываюць грандыёзную перспектыву далейшага наўхільнага эканамічнага і культурнага будаўніцтва ў рэспубліцы. Вось некаторыя з іх. Аб'ём прамысловай вытворчасці ў параўнанні з 1957 г. вырастае на 6,7 процанта. Выпрацоўка электраэнергіі гвалічыцца да 2715 мільёнаў кілават-гадзін, або на 13,6 процанта супраць 1957 г. Толькі на працягу года намяцаецца ўвесці ў эксплуатацыю 1027 тысяч квадратных метраў жылой плошчы, у тым ліку 577 тысяч квадратных метраў за кошт дзяржаўных сродкаў. Будуць пабудаваны дзесяці новых школ, кінатэатраў, дзіцячых садоў і асяляў. На новую вышнюю ўзнімкуца матэрыяльны дабрабыт і культурны ўзровень жыхароў народа.

З дакладам «Аб Дзяржаўным бюджэце Беларускай ССР на 1958 год і аб выкананні Дзяржаўнага бюджэту Беларускай ССР за 1956 год» выступіў міністр фінансаў БССР — дэпутат Ф. Л. Ноханюк. Ён назваў красамоўныя лічбы, якія адлюстроўваюць наўхільны ўдзін эканамічнай і культурнай рэспублікі. Так, даходы дзяржаўнага бюджэту на 1958 г. вызначаны ў суме 9 938,1 мільёна рублёў, з павелічэннем супраць удакладненага бюджэту 1957 г. на 24,3 процанта. У даходах бюджэту на гэты год рашаючая роля належыць накапленню сацыялістычнай гаспадаркі.

Агульная сума выдаткаў па народную гаспадарку вызначана ў размеры 8462,3 мільёна рублёў. Асноўная частка гэтых сродкаў накіроўваецца на развіццё прамысловасці і на паліпшэнне матэрыяльнага і культурнага дабрабыту народа. Які падкрэсліў дакладчык, дзякуючы настойным клопатам Камуністычнай партыі і Савецкага ўрада аб максімальных паведамляе, што на апошнім абласным семінары бібліятэчных работнікаў з дакладамі і лекцыямі выступілі не кіруючыя работнікі ўпраўлення культуры, як гэта было раней, а самі бібліятэкары. Аб сваім вопыце прапаганда кнігі раскажалі прысутныя работнікі Крычаўскай раённай бібліятэкі тав. Чыгвала і бібліятэкар Крычаўскай гарадской бібліятэкі тав. Іванчанка. Прапаганда кнігі гэтага раёна было што раскажаць. Тут як у раённым цэнтры, так і ў сельскай мясцовасці бібліятэчная кніга дасягнула да кожнай сям'і.

Прысутныя адобрылі такі метад правядзення выучбы бібліятэчных работнікаў. Было выказана пажаданне наведваць перадавую раённую бібліятэку, каб на месцы назаб'яцца з яе вопытам работы. Некаторыя чытачы ўказваюць таксама і на неспрыяльныя ўмовы для працы сваіх бібліятэк. Так, напрыклад, чытач П. Баранюскі заўважае, што віцебская гарадская бібліятэка імя Я. Купалы налічвае каля 40 тысяч кніг. Імі карыстаюцца звыш чатырох тысяч чалавек. Памяшканне бібліятэкі дзесяць, яно сагоняна не задавальняе ўзростных запатрабаванняў чытачоў Віцебска.

Шматлікая армія нашых прапагандастаў кнігі за час агляду дамаглася значных поспехаў ў рабоце. 51 раённай, гарадской і сельскай бібліятэкам назадня прысвоена ганаровае званне «Лепшая культурна-асветная ўстанова БССР за 1957 год».

Цяпер бібліятэчныя работнікі актывізуць свае сілы, каб дастойна сустрэць саракагоддзе БССР.

Вучоба ў перадавых

Па выніках агляду работы культурна-асветнага Кобрынскага раёна заняў першае месца ў рэспубліцы.

На семінары бібліятэкары прынялі сацыялістычную абавязальнасць на 1958 г. У дзесяці раёнах вобласці да 40-годдзя БССР работнікі бібліятэк абавязаліся дабіцца, каб кнігу чытаў кожны пісьменны калгаснік, а ва ўсіх другіх раёнах — кожная калгасная сям'я.

Былі ўручаны Кобрынскаму раёну пераходны Чырвоны сцяг Міністэрства культуры БССР і БРК Саюза работнікаў культуры і дыпломы аб прысваенні звання «Лепшая культурна-асветная ўстанова рэспублікі» — раённай бібліятэцы, Хідрыйскай сельскай бібліятэцы Кобрынскага раёна, Астрэмецкай сельскай бібліятэцы Брэсцкага раёна і Пінскай гарадской дзіцячай бібліятэцы. Многім раённым і сельскім бібліятэкам уручаны ганаровыя граматы абласнога ўпраўлення культуры і абкома Саюза работнікаў культуры.

Для ўдзельнікаў семінара прыгатавана лекцыя аб міжнародным становішчы, наладжаны канцэрт лепшых сельскіх калектываў мастацкага самадзейнасці Кобрынскага раёна, паказаны спектакль «У пошуках радасці» ў пастаноўцы тэатра імя Ленінскага камсамолу Беларусі, праведзена экскурсія ў музей імя А. В. Суворова.

М. БАГДАНОВІЧ, інспектар Брэсцкага абласнога ўпраўлення культуры.

Мы назвалі толькі некаторыя лічбы і факты, пра якія ішла гутарка ў дакладах, што абмяркоўваліся на сесіі Вархоўнага Савета нашай рэспублікі. За гэтымі лічбамі стаяць гераічныя справы нашага народа, які цвёрда і ўзвешана крочыць па лані-скаму шляху ўперад, да камунізма.

У абмеркаванні дакладаў прынялі ўдзел многія дэпутаты. Яны гаварылі аб поспехах абласцей, раёнаў, пасобных прадпрыемстваў, калгасаў, саўгасаў, МТС, аб поспехах нашай Беларускай літаратуры, мастацтва, крытычна ацэньвалі дасягненні, па-гаспадарску выказвалі патрабаванні, карысныя пажаданні.

Міністр культуры БССР дэпутат Г. Я. Кісялёў гаварыў у сваім выступленні:

— У час падрыхтоўкі да саракагоддзя Вялікага Кастрычніка тэатральныя калектывы, кампазітары, мастакі, работнікі кіно, культасветустановаў, кнігавыдавецтва рэспублікі дабіліся паўных поспехаў... Але станючыя вынікі ў рабоце ўстаноў культуры і мастацтва Беларусі не могуць зацэпіць сабою асноўнага недахопу, які заключаецца ў тым, што яшчэ мала стваралася твораў мастацтва, якія глыбока адлюстроўваюць жыццё савецкіх людзей.

Сёмай сесія Вархоўнага Савета БССР, якая праходзіла ў абстаноўцы ўрашчай палітычнай і працоўнай актыўнасці нашага народа, прыняла Закон аб Дзяржаўным плане развіцця народнай гаспадаркі Беларускай ССР на 1958 г., Закон аб Дзяржаўным бюджэце БССР на 1958 г., ацвердзіла справядлівае аб выкананні Дзяржаўнага бюджэту Беларускай ССР за 1956 г. і Указы Прэзідыума Вархоўнага Савета БССР, прынятыя паміж шостай і сёмай сесіямі.

У гэтай зале выстаўлена многа зброі абаронцаў крэпасці і нямецка-фашыскай арміі, знойдзенай у час раскопак, а таксама амуніцыя, асабістыя рэчы і дакументы гераіў абароны.

Вось здымкі сустрэчы на вакзале і ў крэпасці ўдзельнікаў яе гераічнай абароны з працоўнымі Брэста і вайнамі-пагранічнікамі, а таксама таварышаў К. Е. Варашылава, Пальміра Тальца, Марыса Тарэза, якія наведвалі музей і крэпасць у 1956 г.

Абарона крэпасці знайшла шырокае адлюстраванне ў мастацкай літаратуры. У музеі выстаўлены здымкі са спектакля «Брэсцкая крэпасць» К. Губарэвіча, кінасцэнарый К. Сіманова «Бессмяротны гарнізон» і фатаграфіі да яго, здымкі і макеты спектакля «Крэпасць над Бугам» (п'еса С. Смірнова) у пастаноўцы Цэнтральнага тэатра Савецкай Арміі.

Выстаўлены падарункі і прывітальныя адрасы ад працоўных Германскай Дмакратычнай Рэспублікі, паднесеныя вайнам Савецкай Арміі-вызваліцельніцы.

Від на цытадэль Брэсцкай крэпасці з боку ракі Мухавец. Малюнак І. Мядзведзева (г. Вільнюс).

Эстраднаыя канцэрты ў вёсцы

У многіх калгасах пабудаваны клубы і палаты культуры. Але яшчэ яшчэ, нажаль, і такія калгасы, дзе мала звяртаюць увагі на культурныя запатрабаванні працаўнікоў. Такія вёскі мінюць чамусці стальных і абласных тэатры, якія і музычныя прафесійныя калектывы, брыгады філармоніі. Толькі эстраднаыя гастрольныя брыгады праіюкаюць у самую глыбіню, у самыя глухія вёскі.

Два гады ездзіць па абласцях Беларусі эстраднаыя брыгады на чале з артыстамі З. Сысоевай і Г. Бандарэўскім. На грузавой машыне, у невялікай драўлянай будцы, змяшчаючай замест кузава, умяшчаюцца артысты і іх спажыткі — інструменты і шматлікі рэквізіт.

Нама больш удзячнага гледача, чым на вёсцы. Ён прыходзіць за дзею-тры гадзіны да пачатку паказу і цярпліва чакае, калі акрыецца заслона. Часам ён стукне нага аб нагу, каб сгрэцца. Курчыць у рукаў кажуха. Бо калі выйдзе — застанецца без месца: лэйкі не нумараваны. Выступаць артысты пераходзіцца часам у неспрыяльных умовах. Спачатку (ёсць і такія клубы) у зале і на сцэне тэмпература нічым не адрозніваецца ад надворнай, а пад канец робіцца такая духата, што пот з усіх лясца градам. Вакзалітам забаронена сьпяваць пры тэмпературы ніжэй 13 градусаў, а яны сьпяваюць, хоць і маюць права адмовіцца.

«Ды і я цяпер не той ужо Лявоў: У Маскве вядома пра мой лён. Чаравічкі я калісь табе дарыў, А цяпер табе «Пабеду» я купіў. Не ня саях, не ў скрыпчуну ў ваду, А ў «Пабедзе» я цябе да загсу павязу».

Горача прымаюць сельскія гледачы байкі У. Корбана і Э. Валасевіча, рэпрэзы аб лядолах і п'яніцах. Неж у адным з калгасаў Барысаўскага раёна, праслухаўшы сатырычныя куплеты пра брыгадзю-п'яніцу, калгаснікі выштурхнулі амаль на сцэну аднаго такога брыгадзю, выгукваючы: «Вось ён!» Значыць, куплеты трапілі па адрасу.

Цёпла прымаецца вакзалімае трыя сясцёр Логінавых, якія выконваюць рускія жартоўныя песні, а таксама беларускія на-

Рыхтуюць новую праграму

Тут жа падарункі музею ад камсамольцаў вайскай часткі, многа здымкаў, на якіх паказана сённяшняе жыццё Савецкай Арміі.

Асабліва цікавы экспанат музея — паведамленне ўдзельніка французскага руху супраціўлення, выдадзенае ў 1944 г. Пільпу Ляанкова.

Двое сутак савецкай байцы пад камандаваннем старшага сержанта 455 палка П. Ляанкова ўтрымлівалі ў сваіх руках адзін з участкаў крэпасці. Нарэшце П. Ляанкова трапіў у палон. Але і там, нягледзячы на жудасныя ўмовы, савецкі вайн не скарчыўся. Пасляны разам з іншымі ваяннапалоннымі на работу на завод, ён вывёз са строю не адну машыну, падсылаючы ў іх пясок.

Двойчы без поспеху ўцякаў ён. Толькі трэцяй ўдзёй прынеслі яму вызваленне. Ён трапіў да французскіх партызан, разам з якімі граміў гітлераўскі захопнікаў.

Старшы сержант працуе цяпер токарям у ташэнкім тэксце «Валаканал». Дзеяць нормы — вось яго штодзённая выпрацоўка. Надаўна П. Ляанкова наведваў крэпасць у музеі.

Гэта яму і яго саратнікам прысвечаны шматлікія водгукі наведвальнікаў музея. «Я б хацеў, каб мае дванаццаць сыноў у сваім жыцці браў прыклад з неумручанага

У гэтай зале выстаўлена многа зброі абаронцаў крэпасці і нямецка-фашыскай арміі, знойдзенай у час раскопак, а таксама амуніцыя, асабістыя рэчы і дакументы гераіў абароны.

Вось здымкі сустрэчы на вакзале і ў крэпасці ўдзельнікаў яе гераічнай абароны з працоўнымі Брэста і вайнамі-пагранічнікамі, а таксама таварышаў К. Е. Варашылава, Пальміра Тальца, Марыса Тарэза, якія наведвалі музей і крэпасць у 1956 г.

Абарона крэпасці знайшла шырокае адлюстраванне ў мастацкай літаратуры. У музеі выстаўлены здымкі са спектакля «Брэсцкая крэпасць» К. Губарэвіча, кінасцэнарый К. Сіманова «Бессмяротны гарнізон» і фатаграфіі да яго, здымкі і макеты спектакля «Крэпасць над Бугам» (п'еса С. Смірнова) у пастаноўцы Цэнтральнага тэатра Савецкай Арміі.

Выстаўлены падарункі і прывітальныя адрасы ад працоўных Германскай Дмакратычнай Рэспублікі, паднесеныя вайнам Савецкай Арміі-вызваліцельніцы.

Від на цытадэль Брэсцкай крэпасці з боку ракі Мухавец. Малюнак І. Мядзведзева (г. Вільнюс).

Не спыняцца на дасягнутым

(Па пісьмах нашых чытачоў)

700 кніг. Раз у тыдзень наладжваем абмен кніг, калектывныя чытанні новых твораў, агляд навінак, гутаркі на літаратурныя тэмы. Надаўна ў цоку праведзена канферэнцыя чытачоў па кнізе А. Нікіціна «Андрэй Рокатэц».

Звыш чатырох тысяч чытачоў — піша П. Баранюскі, — карыстаюцца кніжкамі віцебскай гарадской бібліятэкі імя Я. Купалы. Большасць з іх — рабочыя і інжынерна-тэхнічныя работнікі прадпрыемстваў горада. Аб культурных запатрабаваннях рабочых раскажаць фармулары чытачоў. Многія рабочыя за мінулы год прачыталі па 70—90 кніг. Напрыклад, у фармулары свідравальшчыка станкабудавнічага заводу «Камінтар» А. Папыліна запісана 105 кніг. Сярод іх шмат палітычнай, тэхнічнай і спартыўнай літаратуры. Намочнік машыніста паравозага дэпо А. Ядчанка прачытаў за год 81 кнігу.

Аб мерапрыемствах, якія праводзіць бібліятэка Бабурыскага вучылішча механізатараў, піша ў рэдакцыю чытач В. Гагарынін. Тут часта праводзіцца літаратурныя вечары, канферэнцыі чытачоў, калектывныя чытанні новых твораў савецкіх пісьменнікаў. Надаўна адбыўся літаратурны вечар, прысвечаны вялікаму правадзіру працоўных У. І. Леніну. Таксама цікава прайшоў і вечар, прысвечаны творчасці А. С. Пушкіна.

У параўнанні з мінулымі гадамі больш змястоўнай стала і вучоба бібліятэчных работнікаў. Інспектар Магілёўскага абласнога ўпраўлення культуры В. Арышэў

Вучоба ў перадавых

скай сельскай бібліятэцы і Стрыгуўскім Доме культуры, падрабозна пазнаёмілася на месцы з работай раённай і дзіцячай бібліятэкі.

На семінары бібліятэкары прынялі сацыялістычную абавязальнасць на 1958 г. У дзесяці раёнах вобласці да 40-годдзя БССР работнікі бібліятэк абавязаліся дабіцца, каб кнігу чытаў кожны пісьменны калгаснік, а ва ўсіх другіх раёнах — кожная калгасная сям'я.

Былі ўручаны Кобрынскаму раёну пераходны Чырвоны сцяг Міністэрства культуры БССР і БРК Саюза работнікаў культуры і дыпломы аб прысваенні звання «Лепшая культурна-асветная ўстанова рэспублікі» — раённай бібліятэцы, Хідрыйскай сельскай бібліятэцы Кобрынскага раёна, Астрэмецкай сельскай бібліятэцы Брэсцкага раёна і Пінскай гарадской дзіцячай бібліятэцы. Многім раённым і сельскім бібліятэкам уручаны ганаровыя граматы абласнога ўпраўлення культуры і абкома Саюза работнікаў культуры.

Для ўдзельнікаў семінара прыгатавана лекцыя аб міжнародным становішчы, наладжаны канцэрт лепшых сельскіх калектываў мастацкага самадзейнасці Кобрынскага раёна, паказаны спектакль «У пошуках радасці» ў пастаноўцы тэатра імя Ленінскага камсамолу Беларусі, праведзена экскурсія ў музей імя А. В. Суворова.

М. БАГДАНОВІЧ, інспектар Брэсцкага абласнога ўпраўлення культуры.

Тут жа падарункі музею ад камсамольцаў вайскай часткі, многа здымкаў, на якіх паказана сённяшняе жыццё Савецкай Арміі.

Асабліва цікавы экспанат музея — паведамленне ўдзельніка французскага руху супраціўлення, выдадзенае ў 1944 г. Пільпу Ляанкова.

Двое сутак савецкай байцы пад камандаваннем старшага сержанта 455 палка П. Ляанкова ўтрымлівалі ў сваіх руках адзін з участкаў крэпасці. Нарэшце П. Ляанкова трапіў у палон. Але і там, нягледзячы на жудасныя ўмовы, савецкі вайн не скарчыўся. Пасляны разам з іншымі ваяннапалоннымі на работу на завод, ён вывёз са строю не адну машыну, падсылаючы ў іх пясок.

Двойчы без поспеху ўцякаў ён. Толькі трэцяй ўдзёй прынеслі яму вызваленне. Ён трапіў да французскіх партызан, разам з якімі граміў гітлераўскі захопнікаў.

Старшы сержант працуе цяпер токарям у ташэнкім тэксце «Валаканал». Дзеяць нормы — вось яго штодзённая выпрацоўка. Надаўна П. Ляанкова наведваў крэпасць у музеі.

Гэта яму і яго саратнікам прысвечаны шматлікія водгукі наведвальнікаў музея. «Я б хацеў, каб мае дванаццаць сыноў у сваім жыцці браў прыклад з неумручанага

У гэтай зале выстаўлена многа зброі абаронцаў крэпасці і нямецка-фашыскай арміі, знойдзенай у час раскопак, а таксама амуніцыя, асабістыя рэчы і дакументы гераіў абароны.

Вось здымкі сустрэчы на вакзале і ў крэпасці ўдзельнікаў яе гераічнай абароны з працоўнымі Брэста і вайнамі-пагранічнікамі, а таксама таварышаў К. Е. Варашылава, Пальміра Тальца, Марыса Тарэза, якія наведвалі музей і крэпасць у 1956 г.

Абарона крэпасці знайшла шырокае адлюстраванне ў мастацкай літаратуры. У музеі выстаўлены здымкі са спектакля «Брэсцкая крэпасць» К. Губарэвіча, кінасцэнарый К. Сіманова «Бессмяротны гарнізон» і фатаграфіі да яго, здымкі і макеты спектакля «Крэпасць над Бугам» (п'еса С. Смірнова) у пастаноўцы Цэнтральнага тэатра Савецкай Арміі.

Выстаўлены падарункі і прывітальныя адрасы ад працоўных Германскай Дмакратычнай Рэспублікі, паднесеныя вайнам Савецкай Арміі-вызваліцельніцы.

Від на цытадэль Брэсцкай крэпасці з боку ракі Мухавец. Малюнак І. Мядзведзева (г. Вільнюс).

Не спыняцца на дасягнутым

(Па пісьмах нашых чытачоў)

700 кніг. Раз у тыдзень наладжваем абмен кніг, калектывныя чытанні новых твораў, агляд навінак, гутаркі на літаратурныя тэмы. Надаўна ў цоку праведзена канферэнцыя чытачоў па кнізе А. Нікіціна «Андрэй Рокатэц».

Звыш чатырох тысяч чытачоў — піша П. Баранюскі, — карыстаюцца кніжкамі віцебскай гарадской бібліятэкі імя Я. Купалы. Большасць з іх — рабочыя і інжынерна-тэхнічныя работнікі прадпрыемстваў горада. Аб культурных запатрабаваннях рабочых раскажаць фармулары чытачоў. Многія рабочыя за мінулы год прачыталі па 70—90 кніг. Напрыклад, у фармулары свідравальшчыка станкабудавнічага заводу «Камінтар» А. Папыліна запісана 105 кніг. Сярод іх шмат палітычнай, тэхнічнай і спартыўнай літаратуры. Намочнік машыніста паравозага дэпо А. Ядчанка прачытаў за год 81 кнігу.

Аб мерапрыемствах, якія праводзіць бібліятэка Бабурыскага вучылішча механізатараў, піша ў рэдакцыю чытач В. Гагарынін. Тут часта праводзіцца літаратурныя вечары, канферэнцыі чытачоў, калектывныя чытанні новых твораў савецкіх пісьменнікаў. Надаўна адбыўся літаратурны вечар, прысвечаны вялікаму правадзіру працоўных У. І. Леніну. Таксама цікава прайшоў і вечар, прысвечаны творчасці А. С. Пушкіна.

У параўнанні з мінулымі гадамі больш змястоўнай стала і вучоба бібліятэчных работнікаў. Інспектар Магілёўскага абласнога ўпраўлення культуры В. Арышэў

Вучоба ў перадавых

скай сельскай бібліятэцы і Стрыгуўскім Доме культуры, падрабозна пазнаёмілася на месцы з работай раённай і дзіцячай бібліятэкі.

На семінары бібліятэкары прынялі сацыялістычную абавязальнасць на 1958 г. У дзесяці раёнах вобласці да 40-годдзя БССР работнікі бібліятэк абавязаліся дабіцца, каб кнігу чытаў кожны пісьменны калгаснік, а ва ўсіх другіх раёнах — кожная калгасная сям'я.

Былі ўручаны Кобрынскаму раёну пераходны Чырвоны сцяг Міністэрства культуры БССР і БРК Саюза работнікаў культуры і дыпломы аб прысваенні звання «Лепшая культурна-асветная ўстанова рэспублікі» — раённай бібліятэцы, Хідрыйскай сельскай бібліятэцы Кобрынскага раёна, Астрэмецкай сельскай бібліятэцы Брэсцкага раёна і Пінскай гарадской дзіцячай бібліятэцы. Многім раённым і сельскім бібліятэкам уручаны ганаровыя граматы абласнога ўпраўлення культуры і абкома Саюза работнікаў культуры.

Для ўдзельнікаў семінара прыгатавана лекцыя аб міжнародным становішчы, наладжаны канцэрт лепшых сельскіх калектываў мастацкага самадзейнасці Кобрынскага раёна, паказаны спектакль «У пошуках радасці» ў пастаноўцы тэатра імя Ленінскага камсамолу Беларусі, праведзена экскурсія ў музей імя А. В. Суворова.

М. БАГДАНОВІЧ, інспектар Брэсцкага абласнога ўпраўлення культуры.

Тут жа падарункі музею ад камсамольцаў вайскай часткі, многа здымкаў, на якіх паказана сённяшняе жыццё Савецкай Арміі.

Асабліва цікавы экспанат музея — паведамленне ўдзельніка французскага руху супраціўлення, выдадзенае ў 1944 г. Пільпу Ляанкова.

Двое сутак савецкай байцы пад камандаваннем старшага сержанта 455 палка П. Ляанкова ўтрымлівалі ў сваіх руках адзін з участкаў крэпасці. Нарэшце П. Ляанкова трапіў у палон. Але і там, нягледзячы на жудасныя ўмовы, савецкі в

Патрэбы вышывальшчыц

Я хачу расказаць, як развівалася мастацтва вышывкі ў нашым Гродзенскім ДOME народнай творчасці. Вышывкай мы займаемся ўжо 12 год. У 1946 г. пачаў працаваць першы гурток. За гэты час створана сістэма 50 шваў. Мы не называем абавязкова вышывку. Дом народнай творчасці выдаў масавы падручнік «Вучыцца вышываць».

У нас арганізаваны аднагодова курс выкладчыкаў мастацкай вышывкі з праграмай на 420 гадзін. Тут вучыцца кіраўнікі гурткоў для клубоў і школ, навукачыя вышывы таксама людзі завода.

Вядуць дапамогу ў вучобе аказвае кніга. Тое, што навукоўца засвойвае на ўроку, дома ён замацоўвае на кнізе. Якую мы ставім перад сабой задачу, калі рыхтавалі падручнік? Перш за ўсё, кніга «Вучыцца вышываць» — дапаможнік для пачынаючых, у ёй даюцца асноўныя паняцці аб разнастайных швах — ад простых да больш складаных. Яна ілюстравана 209 малюнкамі.

Кніга разлічана вельмі хутка, нягледзячы на тое, што яна вышывана тыражом у 30 тысяч экзэмпляраў.

Гродзенскі Дом народнай творчасці атрымлівае многа пісем з розных гарадоў Саюзнага Саюза з просьбай праслаць гэты падручнік. Надрукаваў падручнік да нас магчымыя навукачыя вышывы за вочна. Мы даем заводу заданне на месці на кнізе і апроч гэтага пасылаем малюнкi для апрацоўкі шва, а таксама для заложковых работ, асіраем, як тэхнічна выканаць малюнак, даем прыкладны колер ніткаў для кожнай дэталі ў малюнку.

Цяпер у нас заводна навукачыя настаўніца З. Харытановіч з Іўеўскага раёна, настаўніца Тупічанскай школы Ваўкавыскага раёна Р. Цішко, аграном Сіняцкай МТС Пушавіцкага раёна Н. Лявончыца, калгасніца В. Зубалевіч з Брэсцкай вобласці А. Гараевіч і інш.

Але як на месцах выкарыстоўваюць веды гэтых людзей? У Іўе, напрыклад, тав. Кураўшчыца, якая скончыла заводна курсы навукачы дэцкаў у ДOME піянераў і вядзе гурток у тэхнікуме. А наша выхаванка В. Разумовіч (вёска Навумавічы Сяноцкага раёна), навукачы ў сельгасарцэі «Ленінскі шлях» некаторых калгасніц, больш года не выкладае вышывку толькі таму, што раённы аздзея культуры ніяк не аб'ярэа арганізаваць гурток, а ўсё гэта аб'яднае.

Улічваючы тое, што ад настаўніц патрабуецца шмат зважак аб прызначэнні іх на заводна навукачы, Гродзенскі Дом народнай творчасці трох год выкладае вышывку ў падставіцыце да 4-х курсаў. Гэта будзе першы выпуск настаўнікаў, якія аздаляць вышывку і ў сваіх школах

на ўроках працы змогуць навукачы дэцкаў.

Калі падставіцыце з усёй сур'ёзнасцю паставіліся да выкладання працы студэнтам, дык гэтага нельга сказаць пра нашы школы.

Дом народнай творчасці падрыхтаваў у Гродна рад кіраўнікоў і, нягледзячы на тое, што загадчык гарана тав. Казлоўскі накіраваў іх у школы для навукачы дэцкаў, знайшліся такіх дырэктары, як тав. Сула (з 2-й школы) або тав. Дрозд (з 8-й школы), якія заявляюць, што нібы не знайшлі грошай для аплаты кіраўніка. Нас абурала такое аб'явае стаўленне да вышывкі.

Мы дамовіліся з культаветуаучылішчам аб арганізацыі гуртка вышывкі. Будучыя клубныя работнікі, прынішчы ў клубы, змогуць падзяліцца сваімі ведамі і акал сабе стварыць актыўны вышывальшчыц. Цяпер у нас на курсах навукачыца 17 чалавек.

Для таго, каб дапамагчы ў вышывку больш складаных работ, створаны музей з разнастайнымі экзэмплятамі, дзе можна навукачыца, як вымацаць тую ці іншую работу.

У нас вельмі драмна абстаіць справа з ніткамі. Колеры ніткаў адетайныя. Штапельныя ніткі вельмі драмна яраці, пасля некалькіх уколаў у тканіну — ірвучца, пасля мыцца — калмаціцца. Як ні дэцка, але ўсё ўвага нададзена фармам для мастакоў, а пра ніткі для вышывальшчыц не капаючыца.

Надзёжна было б гандлюючым арганізацыям звязацца з вышывальшчыцамі і паікачыца, якая ж нітка ім патрэбна, каб не проста гандляваць аб'ём чым, а працягнуць свае патрабаванні аднаведным арганізацыям, патрабаванні ніткі тады, якімі б можна было стварыць сапраўды мастацкія рачы.

Цяпер ужо нашы вышывальшчыцы падбіраюць тэмы для работ на аб'ядноўны выставку, прысвечаную саракагоддзю БССР. Напрыклад, тав. Пірожнік будзе вышываць парцьеру з беларускім арнаментам, Л. Барыскі — прыгожы рушнік, Г. Гальбовіч — падушачку. Усё гэта будзе вышывацца цудоўным беларускім арнаментам, і нам патрэбны ўжо чырвоныя ніткі розных адценняў.

Калі прадырматы, якія вышываюць вышывку, паважалі працу вышывальшчыц, вельмі прасім наклачыца аб выпуску добрых ніткаў і як мага хутчэй, каб мы напаселі ўсё вышываць да юбілейнай выставкі.

Б. ЛЮБОВІЧ,
заслужаны дэцка культуры БССР,
Гродна.

ВЫДАТНЫ АРТЫСТ

Міністэрства культуры УССР, Праэдыум Украінскага тэатральнага таварыства і калектыву Кіеўскага тэатра драмы імя Івана Франка адзначаюць юбілей аднаго са старэйшых выдатных тэатральных майстроў — народнага артыста СССР, прафесара Ігната Патрывіча Юра.

37 год жыцця Ігнат Юра павука прысвяціў творчай і грамадскай дзейнасці, а таксама выхаванню моладзі. Цяжка і складана шлях прайшоў Ігнат Патрывіч малым акіярам, пакуль Вялікі Кастрычнік не адчыніў перад ім шырокі шлях мастацтва.

Мы, тэатральныя работнікі, асабліва старэйшае пакаленне, вельмі добра ведаем Ігната Юра, як таленавітага артыста і буйнейшага рэжысёра-педагага. З першых год Саветскай улады ён здолеў аб'яднаць акал сабе перадавое нацыянальнае украінскае мастацтва.

Будучы кіраўніком аднаго са старэйшых тэатраў братаў Украіны — акадэмічнага тэатра драмы імя Івана Франка, Ігнат Юра на працягу многіх год стварыў запамінальны мастацкі вобраз, ажыцвяніў пастаўку раду выдатных спектакляў, якія прынеслі славу украінскаму тэатру і ўвайшлі ў залаты фонд саветскага мастацтва.

У 1931 г. калі Беларускі тэатр імя Я. Купалы пасля Усесаюзнай алімпіяды мастацтваў у Маскве (1930) выехаў на гастролі на Украіну, Ігнат Патрывіч блізка знаёміўся з нашым тэатральным мастацтвам. З таго часу купалішчы лічыць яго сваім другам. Ён цікавіцца творчым жыццём нашага калектыву і шчасліва ім акцэнт.

Сябры і сабраты па працы ад усёй душы жадаюць аб'яраць шчасця, здароўя і новых поспехаў у ганаровай і высокароднай справе служэння нашаму саветскаму мастацтву, нашаму народу.

У. УЛАДАМІРСКІ,
народны артыст СССР.

Шчырае віншаванне Народнаму артысту СССР Ігнату Патрывічу Юра, які раваў Беларускі дзяржаўны акадэмічны тэатр імя Які Купалы.

«Выдатны акцёр і рэжысёр украінскага нацыянальнага тэатра, таленавіты артыст — пішучы купалішчы. — Вышываць зрабілі для росквіту украінскага мастацтва блізкага і дарагога нашаму беларускаму народу.

Жадаем Вам здароўя, доўгіх год жыцця і творчых поспехаў».

Літаратурны гурток

У Брэсцкім педагагічным інстытуце створаны гурток беларускай літаратуры. Члены гуртка наладжваюць літаратурныя вечары, абмяркоўваюць творы, якія друкуюцца ў беларускіх часопісах, а таксама творы малых празаікаў і пастаў інстытута.

Гуртковамі абмеркаваны пазіцыі і проза часопісаў «Маладошчы» і «Полымя» за мінулы год.

На наступных пасаджэннях гуртка намянана абмеркаваць зборнік «След бліскавіцы» М. Танка.

А. КРАУЧУК.

Самаадданае служэнне народу

Старонкі гісторыі мастацтва

Прыгледзеўшыся да гісторыі развіцця беларускага тэатра, мы ўбачым, што, не маючы сваіх тэатральных традыцый, дэцка тэатральнага мастацтва тых часоў наасадвалі пэўным узорам тэатральнай практыкі іншых народаў. А такімі ўзорамі для Галубка, скажам, быў правінцыяльны тэатр дарэвалюцыйнай эпохі з яго рэпертуарам, у якім меладрама займала значнае месца.

Галубкоўскае драматычнае ахонлівае шырокі круг тэм і праблем. Апрача асноўнай тэмы сацыяльнага канфлікту паміж прадстаўнікамі розных класаў, Галубкоў выступае ў сваіх меладрамах і як мараліст, і як бытаісцэдык. Да гэтага ліку адносяцца такія яго п'есы, як «Шытагонцы», дзе аўтар, расказваючы аб няшчасным каханні пштыгонца Андрэя да дачкі ралігійнага дзеяча Ніколая, падкрэслівае шкоднасць ралігійных забавонаў і надыянальнай розні. У п'есе «Падзілішы» і «Вязодны» Галубкоў выступае ў абарону чалавечай годнасці супраць буржуазнай маралі і яе звыржывальных законаў.

Другім жанрам, які бытаваў у тэатры У. Галубка, як і ў яго драматычнай, быў жанр ваяныя, вядома, не ў яго «Класічным» выглядзе, а ў сваёсаслівай галубкоўскай інтэрпрэтацыі.

Магчыма, што галубкоўскі вядзівіў узнік, як зазначае З. Ядлуца, пад уплывам украінскай драматычнай таго часу, у асабе такіх яе прастаўнікоў, як Крапіўніцкі, Валодскі. Ва ўсякім разе, на камедыях Галубка ляжыць прыкметны адбітак іхняй драматычнай Магчыма, што вядзівіў, які быў вышчэсны, як жанр, з рускай сцэны апэраты, яшчэ даўга захоўваўся ў рэпертуары вандруючых правінцыяльных труп і ў такім выглядзе паслужыў узорам для стварэння Галубком уласных п'ес у гэтым жанры. Хутчэй за ўсё мець месца ўплыву і з таго і з другога боку.

Ік бы там ні было, для Галубка, як драматурга, гэты жанр з'яўляўся бесспрэчна найлепшай формай для стварэння глыбока народнага відовішча з музыкай, танцамі, спевамі, кулетамі, а таксама і найлепшай формай сатыры над мінулым, яшчэ ў першыя гады нашага рэвалюцыйнага доўга і моцна давала сабе адчуваць. Першая пастаўка п'есы «Су» у трупе Галубка яскрава сведчыць аб гэтым.

У большасці выпадкаў гэтая сатырычная падрэсленасць пераастае ў карыкатурную, як, напрыклад, у пастаўцы «Шысаравых імянін». Вострае джала галубкоўскай камедыі было накіравана не толькі супраць прадстаўнікоў мінулага, але мелкі і класавы накіраванасць, выкрываючы куцтва, вясковых багачоў, шляхту, духавенства, якое мела яшчэ моцны уплыў на вёсцы. Прыкладна могуць служыць камедыі «Залёты дэка», «Жаніць і інш.

Пры ўсім адзначаным неадхонах, а часам няспадзеці галубкоўскай драматычнай, мы павінны падкрэсліць, што яна несла станоўчую функцыю, мела велізарны ўплыў на гледача, вялікае выхавачае значанне.

Гаворачы аб гэтым, нельга не лічыцца і з тым, што тэатр перажываў яшчэ свой дзіцячы перыяд, хваробы росту. Апрача таго тэатр меў на ўвазе, што тэатр паводе ўмоў, у якіх ён працаваў, павінен быў прыстасоўваць да іх свой рэпертуар, вядома, напрыклад, што Галубкоў п'есу свае п'есы на хату, у час падарожжаў, урываючы літаральна хвіліны вольнага часу для сваёй творчай работы. Намалювана было б, аднак, лічыць, што п'есы Галубка былі створаны насіпех і ў сырм выглядзе ставіліся на сцэне. Уласна Галубкоў быў вельмі строгім і патрабавальным да сабе і свайго калектыву.

Правільна адно, што задумы галубкоўскіх п'ес нараджаліся на хату, у часе кінуўшы дзейнасці. Але ж вядома ад вачыніцаў і тое, што гэтыя задумы выношваліся Галубком доўга і пакутліва, бо абстаўлены не дазвалялі ў любы час засеці за работу. Вядома, што п'есы Галубка перарабляліся многа разоў, часта навар пасля іх нахаку. Пастаўлены п'есу і ацэньвалі малейшую фальш або недапрацаванасць, Галубкоў ішоў вяртацца да яе, перарабляў п'есу, перапрацаваў іх разам са сваім калектывам, шліфаваў, пакуль не атрымліваўся жаданы спэцыфічны эфект. Так, п'есавыя п'есы Галубка маюць да 40 чарнакоў. Напрыклад, працуючы над п'есай «Пштыгонцы», Галубкоў пасля рэцэпты першага акта спыніў працу над пастаўкай і зноў узвёў на нова перапрацаваў усю п'есу, пакуль яна не зацучала так, як таго дамагаўся драматург.

Прысвяціўшы ўсё сваё дзейнасць абсадоўжваючы працоўных горада, вёскі, часцей Чырвонай Арміі, тэатр не мог угнацца за часам, не мог праводзіць належаючых працы над узаканналетнем акцёрскага і рэжысёрскага майстэрства, абнаўленнем рэпертуару, аднаўляючага часу.

У 1927—28 гг. тэатр робіць спробу перабураць сваю работу, абнавіць рэпертуар. Прыцягвае да працы кваліфікаваных рэжысёраў. За гэтыя два гады былі пастаўлены п'есы: «У ліпенюю ноч» Гарчынскага, «Кастусь Каліноўскі» Міроўна, «Пінеская мадонна» У. Галубка, «Правактары» Ірчана і інш. Гэтыя спектаклі сведчылі аб некатарым зростку тэатра, але не вышчэрпалі задачу перабудовы яго работы.

Новыя п'есы У. Галубка «Пінеская мадонна» на антырэлігійную тэму і «Група» аб барацьбе сялянства Заходняй Беларусі за сваё вызваленне хаця і з'явіліся значным крокам наперад для Галубка як драматурга, але побач з буйным ростам саваёй драматычнай і тэатра сведчылі яшчэ аб значным адставанні галубкоўскага тэатра ад зростных патрабаванняў да яго, які да ўсёго мастацтва наогул. Справа зацучалася ў тым, што форма працы тэатра, яго спецыфічныя срокі і набытая галамі вандруючага маанера спэцыфічнай інтэрпрэтацыі ў гэты час для тэатра Галубка абнаўлялі ў сваю працэлянасць, яны цягнулі тэатр не наперад, а назад.

У 1930 годзе грамадскасць шырока адзначала 10-гадовы юбілей тэатра. Урадам БССР за выдатныя заслугі У. Галубку першаму ў рэспубліцы была прывешчана годнасць Народнага артыста Рэспублікі. Была ўзнагароджана і вялікая група актывістаў.

Выхад у свет брашуры «Беларуская музыка за сорак год» — з'ява ўвогуле станоўчая. Але час музыказнаўцаў В. Смольска павукаць аб сур'ёзным навукова-даследчым вывучэнні беларускай музыкі, аб вышчэненні штампам у мове і думках.

В. СІЗКО.

Алесь ЗВОНАК

Разам з тым, грамадскасць патрабавала ад тэатра і рашучай перабудовы яго працы, якая не адпавядала задачам сучаснасці. Цэнтральны орган КПБ газета «Звязда» пісала: «...Зараз перад БДТ стаіць востра пытанне падбору і стварэння новага рэпертуару. За гэтыя гады вёска так паднялася ў сваім культаурным развіцці, што цяперашні рэпертуар БДТ не можа яе задаволіць».

Асады «Звязда» рабіла зусім правільны вывад аб неабходнасці перагляду рэпертуару тэатра, умацавані яго новымі п'есамі, наладжанні мастацкага кіраўніцтва, аб неабходнасці стаць вучобы ацёрскага складу.

Гэты зусім правільны патрабаванні друку і грамадскасці, тав ўвага і клопаты, якімі абкружыла ўсё грамадскасць свой любімы тэатр, прымуціла яго ўзяцца за карэную лому ўсёй сістэмы сваёй работы.

У першую чаргу быў адкінуты ўвесь аджыцшы рэпертуар, які скоўваў магчымасці актываў, выпрацаваў у іх пэўны штамп актёрскага выканання і пераакцэнта стварэнню новых вобразаў новай драматычнай, пераакцэнта іх далейшаму росту і вучобе.

У рэпертуар тэатра былі ўключаны вострыя надыенныя для таго часу п'есы, як напрыклад, «Ярасць» Яноўскага, «Гальштук» Габана, «Дыктатура» Мікітэвіч, «Віхор» Станішэўскага.

Нягледзім быў для калектыву тэатра і для яго кіраўніка У. Галубка гэты працэс лому старых яго традыцый. Не ўсё ішло гладка на новым этапе яго творчасці. Скажам коротка, што тэатр яшчэ не здолеў пастаўкай гэтых спектакляў знайсці дэласнасць і адзінства ў структуры спектакля, не здолеў стварыць глыбокіх рэалістычных сацыяльных характараў.

Але працэс ломкі старых традыцый, пачаты тэатрам з гэтых паставак, значна наблізіў яго да вырашэння тых задач, якіх патрабавав час першай паціоцкі.

Перабудова тэатра ідзе ўшырк і ўглуб, як на ліній вучобы калектыву тэатра, так і на ліній авасення рэпертуару саваёй драматычнай, прысвечанага адлюстраванню тых велізарных працэсаў сацыялістычнага будаўніцтва, якія адбываліся ў краіне.

У канцы 1931 года наладжываецца стара мастацкае кіраўніцтва. Мастацкім кіраўніком тэатра прызначаецца малады таленавіты рэжысёр К. Саннікаў, які праводзіць далейшую работу па перабудове тэатра. З 1-га студзеня 1932 года БДТ пераходзіць на стацыянарнае становішча. Пастаўны ўрады ён ператварыўца ў Беларускі дзяржаўны тэатр драматычнай тэатр — БДТ-3 з пастаўнай базай у Гомелі. Гэтыя мерапрыемствы значна спрыялі росту тэатра, наладжыванню сталяй і наглыбленню работы над спектаклем.

Тэатр дзе тры новых пастаўкі: «Энцігузіцкі» Серабракова-Гарвіда, «Контр-атака» беларускага драматурга Курціна, «Мой друг» Пагодзіна, ажыцвяўленыя рэжысёрам Саннікавым. Гэтыя пастаўкі, як і пазнейшыя («Дзяўчаты нашай краіны» Мікітэвіч, «Су» Кіршона), прысвечаны актуальным пытанням саветскай рэалістычнай тэатра, паказу сацыялістычнага будаўніцтва, выхаванню новага чалавек, выхаванню моладзі, спрыялі мастацкаму росту тэатра.

Пераход на саветскаму тэматыку, пашырэнне дыяпазону творчага зросту рэалістычна далі актывізму калектыву тэатра жыццёва творчыя сокі, якія падырвалі іх зольнасці, спрыялі выпрацоўцы сталяй творчай і галавой, рэалістычнай манеры выканання, стварэння паўнакрывных вобразаў людзей сацыялістычнай эпохі.

Тэатр узмацняў і новымі кадрамі актываў, якіх павялічваюць яго творчыя магчымасці.

З старых актываў, якія драйшлі разам з У. Галубком усёе цяжкі шлях вандруючага тэатра, агульнае прызнанне атрымалі такія, як Згіроўскі, Дзядэўшчык, Бяліч, Бусед, Шамалявіч, Несцаровіч, Качынска, Блажэвіч, Барановіч, Вячаслаўскі. З новых актываў, якія прышлі ў 1932—33 гг. у тэатр з пэўнай актываўскай кваліфікацыяй і творчым стажам, вылучаліся Гаралаў, Свірчэўскі, Шышко, Вашкевіч, Даніловіч.

Пастаўны актывіст года «Гісторыя паці хвастоў» Левіна, «Часаўнік» і курыца» Качары, «Сержант Дроб» Саудзіленка, «Адохнае месца» Астроўскага і інш.; узяў у тэатры такіх выдатных майстроў тэатра, як Е. Міроўніч, А. Дзікі; такіх мастакоў, як Гольц, Крайні, Ахрэмчык, Азгур, Ціхановіч; такіх кампазітараў, як Пітгар, Шкоцкі, Красевіч, Сакалоўскі, вывелі тэатр у шарагі перадавых калектываў рэспублікі.

Кіраўнік тэатра У. Галубкоў, які быў няяменным яго дырэктарам, аднаўляў свае сілы работе тэатра. Апошнюю сваю п'есу «Рыдацкі» пастаўленую Розанам у 1934 годзе, У. Галубкоў прысвяціў сацыялістычнаму будаўніцтву ў вёсцы. Пасля Уладзіслава Ісціфаніа Галубкоў у 1937 годзе.

Неспакойнае жыццё, поўнае трывоў і шуданіяў, поўнае кінувай, нястомнай дзейнасці на карысць і ў імя свайго народа, пражыў Галубкоў.

Свай дзейнасцю, не меўшай пратэндэнцаў ў гісторыі тэатра, ён упісаў у яго людуюны, поўныя свежасці і непаўторнасці старонкі.

Нашым даследчыкам, якія працуюць над стварэннем гісторыі беларускага тэатра, неабходна дакладна вывучыць багатую спадчыну, якую пакінуў Уладзіслаў Галубкоў.

Лепшыя яго п'есы павінны быць сабраны і надрукаваны. Яны прынесуць вялікую карысць для новага пакалення гледачоў, бо ў іх, як у лютры, у жывоў і яравай форме адлюстравана пажаке мінулае нашага народа, ведаць якое неабходна, бо яно яшчэ больш будзе адлічыць той высокі ўзрэд нашага жыцця, якое скіравана на светламу шляху да камунізма.

Выдаць кнігу „Беларускія пісьменнікі аб роднай мове“

У пачатку трыццаціх гадоў быў выдадзены зборнік «Беларускія пісьменнікі аб мове», у якім, нааолькі помніцца, былі дэка п'есавыя артыкулы Які Купалы, Якуба Коласа, Канрага Краўчыка, Міхаса Лынькова і іншых беларускіх саветскіх пісьменнікаў. Гэтая кніга стала бібліятэчнай рэдакцыя. Іншыя жа, падобных да яе, у нашай рэспубліцы не выдаваліся.

Цікавасць да роднай мовы з боку вучнёўскай моладзі, настаўніцаў і ўсёй нашай грамадскасці, імкненне найбольш дасканала аваздаць ёй, пазнаць гісторыю яе стварэння і далейшага фарміравання, барацьбу за стварэнне нацыянальнай культуры і чысціны беларускай літаратурнай мовы ўсё ўзрастае. Беларускія пісьменнікі, пачынаючы з даўніх часоў, як у сваіх творках, так і ў спецыяльных артыкулах і выказваннях зрабілі намала каштоўных зваў аб роднай мове, аб развіцці нацыянальнай культуры. Але не ўсе гэтыя выказванні вядомы масаваму чытачу.

Таму насельна пытанне аб выданні калітальнай кнігі «Беларускія пісьменнікі аб роднай мове». У гэтым выданні павінны згадзіцца месца выказванняў аб мове і навукачы на роднай мове Г. Скарыны, Васіля Ціпінскага, Дуніна-Марцінкевіча, выказ-

ванні Ф. Багушэвіча аб роднай мове ў прадмове да зборніка вершаў «Дудка беларуская» і іншых беларускіх пісьменнікаў канца XIX і пачатку XX стагоддзяў. Асабліва месца ў гэтай кнізе павінны заняць артыкулы і выказванні аб беларускай мове народных пэстаў БССР Які Купалы і Якуба Коласа.

У гэты зборнік павінны ўвайсці лепшыя артыкулы аб мове не толькі беларускіх пісьменнікаў, але і вядомых навуковых і грамадскіх дэячоў Беларусі.

Акрамя гэтага, у зборніку варта змясціць асобныя вершы і ўрыткі з твораў беларускіх пісьменнікаў, у якіх выказваюцца тэмы аб роднай мове. Зусім зразумела, што такі зборнік павінен мець даволі грунтоўную прадмову аб беларускай літаратурнай мове і шляхах яе развіцця.

Гэтае выданне павінна быць магарым і танім. Інстытуту мовазнаўства Акадэміі навуў БССР і праэдыуму Саюза саветскіх пісьменнікаў БССР патрэбна прыгледзіць ўсе намаганні, каб у бліжэйшы час прыступіць да выдання гэтай кнігі, якую так называюць наш чытач.

М. КАРПАЧОУ,
настаўнік.

г. Рэчыца.

Павярхоўная брашура

«Беларуская музыка за сорак год» — так называецца брашура В. Смольска, якая выдана Дзяржаўным выдвешчым БССР у канцы мінулага года.

Мэта аўтара — даць агульны агляд музыкальнай культуры за мінулы перыяд. Брашура складаецца з кароткага ўступу, раздзелаў аб дасягненнях у музычным мастацтве рэспублікі, аб операх і балетах, сімфанічнай музыцы, кантатах, камерна-інструментальнай музыцы, аб музыцы для беларускіх народных інструментаў, песенна-харавой і рамансавай творчасці і аб выкананым майстэрстве.

Больш падрабязна аўтар піша пра оперы і балеты. Храналагічна пералічэнне дат іх напісання, кароткі характарыстыкі сюжэтаў, мовы кампазітара, упамінаючы аб удачах ці вядучах пры пастаўках, некаторыя ўвага выкавываются і г. д. — усю гатаму адведзена параўнальна значнае месца ў брашуры. Іншыя ж раздзелы больш лаканічныя і пабудаваны на прынятым пералічэнні. У сувязі з гэтым унікае пытанне: «Што дае такі прыём кароткага агляду?» Назвы, даты і кароткі ўпамінаючы — гэта толькі факты з гісторыі і па іх нельга меркаваць аб развіцці нацыянальнай музыкальнай культуры. Вельмі цяжка выкарыстаць брашуру і як даведнік з прычыны нагромаджэння фактаў і складанасці іх пошукаў у кніжцы.

Спачатку, калі гаворка ідзе пра ўзнікненне і фарміраванне прафесійнай музыкальнай адукацыі ў Беларусі, адчуваецца яшчэ да гэтага пэўную цікавасць. Далей аўтар справажывае гаворыць, што інтэнсіўная работа кампазітараў у галіне операў пачалася ў 30-х гадах. Толькі прычына, якой тлумачыцца іх папяр

ДЗЕННІК МАСТАЦТВА

Творчы вечар Г. Носава

У нашай краіне сталі традыцыйны творчыя вечары-сустрэчы вядучых дзеячоў савецкага мастацтва з рабочымі, калгаснікамі, вайнамі Савецкай Арміі. Днямі ў памяшканні акруговага Дома афіцэраў адбылася яшчэ адна такая сустрэча-канцэрт. У гасці да савецкіх вайнаў і працоўных Мінска прыехаў майстар лірычных песні кампазітар Георгій Носаў.

У невялікім уступным слове ён каротка расказаў аб сваім жыццёвым і творчым шляху.

Першыя песні Г. Носава «За Радзіму!» «Хапце кучаравы» былі падхвалены савецкімі слухачамі і сталі папулярнымі. Цяпер у кампазітара больш 150 песень, з якіх шырока вядомыя «Песня аб Ленінградзе», «Далёка, далёка», «Пасавал» і інш. Большасць з іх — вынік шматлікіх сустрэч аўтара з народам. Так, адна з самых папулярных песень «Далёка, далёка» ўзяла пад уражаннем сустрэчы з паранічанымі, а дружба з наваёбамі Алтая натхніла кампазітара на стварэнне «Сібірскага вальса» («Над стапам Алтая»).

Асноўная яе вартасць — яркая мелодыя, лёгкая запамінальнасць. Юбілею Савецкай дзяржавы кампазітар прысвяціў вальсы твор «Аб Радзіме песню спяваю», удасцены прэмія на конкурсе.

На сустрэчы з кампазітарам-песеннікам часта раздаліся бурныя воплескі. Гэта — своеасаблівае станоўчае адносіны яго творчасці.

Хочацца сказаць і пра выказваюца. Усе яны — малядыя ланіградскія артысты. У іх спяванні адчуваецца мастацтва, темперамент, а самае галоўнае — любоў да песень. Слухачы горача прымаюць іх выказанні. Анастасія Александровіч, Зінаіду Базалева і Смаленскага. У заключэнне сустрэчы-канцэрта песню «Заводскую лірычную» выканаў аўтар.

Міжволі ўзняўся пытанне: чаму б і беларускім кампазітарам не выступіць перад шырокай грамадскасцю? Кожны з іх мае вялікі творчы вопыт і можа падзяліцца досведам, расказаць аб планах на будучыню, паказаць лепшыя свае творы.

Канцэрт самадзейнага кампазітара

У апошні час работа з самадзейнымі кампазітарамі рэспублікі аказалася завыданай: ні семінараў, ні творчых кансультацый з імі амаль не праводзіцца, ды і ўспамінаць пра іх цяпер радка, хіба толькі, калі да слова прыдзецца. А між тым, сарод «складальнікаў песень», як іх яшчэ іншы раз называюць, сапраўды ёсць таленавіты самародкі, якім ад прыроды дадзена займацца музычнай кампазіцыяй. У гэтым можна было пераканача, наведваючы ў акругавым Доме афіцэраў творчы вечар самадзейнага кампазітара — капітана А. Яромнікі.

З ім мы ўжо аднойчы сустрачаліся на дэкадзе беларускай музыкі, калі ў канцэрте духовага аркестра БВА выконваўся марш «Канстанцін Заслонаў». Кампазітар Ц. Хронікаў тады даў станоўчае ацэнку гэтай творы, назваўшы яго ўдальнем па якасці выказанай даходлівай форме, пад музыку якая лёгка кроцьчы ў страі нашым салдатам.

Маршам «Канстанцін Заслонаў» А. Яромнікі і была адкрыта праграма яго спраздачнага канцэрта, прысвечанага юбілею Савецкай Арміі. На гэты раз твор прагучаў у выкананні духовага аркестра Мінскага Сувораўскага вучылішча (дырыжор — майр М. Пронін). Бадзёрая, жыццесцяварядная мелодыя з арганічна ўключеным у яе тэакіну напевам папулярнай алоўніцкай песні, з пругкім і выразным рытмам марша з першых жа тактаў прыкочвае ўвагу публікі і прымушае слухаць да канца. Толькі ў самім выкананні, у раскрыцці зместу партытуры хацелася б бачыць больш музычных адценняў і гукавых кантрастаў.

Шкада таксама, што масавая духова я музыка А. Яромнікі была прадстаўлена ў канцэрте толькі адным маршам. А ў яго ж, як казаў па ўступным слове вядучы т. Афонін, ёсць і іншыя творы, напісаныя для духовага аркестра. Ёсць і менавіта і трэба было ўключыць у праграму. Таму, можа, не было б такой

вострэй неабходнасці паказаць даволі непрыкметны аркестровы і вакальны рэпертуар. Ён напісаны рад стравых масавых песень, якія цяпер з поспехам выконвае ансамбль песні і танца Беларускай Вайскай Акругі. Да такіх, напрыклад, адносяцца «Песня аб ротным камандзіры», «Помні, салдат», створаныя ў садружнасці з пэтам А. Ланьным, а таксама харавая песня «Народ савецкі, працоўны» (слымы М. Барышова). Як шкада, што па незразумелых прычынах гэтыя творы, якія і вызначаюць сапраўднае творчае аблічча самадзейнага аўтара, не прагучалі на спраздачным вечары.

Саюзу кампазітараў БССР варт а звярнуць увагу на А. Яромніку і пазнаць музыка бліжэй з яго творчасцю на адной са сваіх музычных «серэд».

Г. ЗАГАРОДНІ.

Канферэнцыя чытачоў

Днямі ў Радзшковіцкім раённым Доме культуры адбылася канферэнцыя чытачоў па раманы «Світанне» А. Чарнышэвіча.

Настаўніца Радзшковіцкай сярэдняй школы З. Махорт адзначыла, што раманы глыбока і правільна адлюстроўвае стануленне Савецкай улады ў адным з глудіх куткоў Палесся, ахарактарызаваў вобразы барыб'ітоў за новы, сацыялістычны лад. Настаўніца т. Халопік гаварыла пра мастацкія асаблівасці рамана, трыпанісе мовы твора, псіхалагічны перахвалінаісць учынкаў герояў. Яна зрабіла і крытычныя зауважы, падкрэсліла схематычнасць вобраза Кавалева, штучнасць некаторых сцэн. Журналіст М. Гроднёў параўнаў часопісны і кніжны варыянты рамана, адзначыў, што твор напісаны з глыбокім веданнем жыцця.

А. Чарнышэвіч адказаў на пытанні, расказаў аб рабоце над новымі творами.

М. МАЛЫДЗІС.

Кінафілмы ў лютым

На экранх рэспублікі ў лютым месяцы будуць дэманстравацца два кінафілмы кіеўскай студыі мастацкіх філмаў імя А. П. Давжэнкі. Першы з іх — «Дарогай цаной» — пастаўлены па матывах твораў М. Кашубінскага і аповядаў аб імкненні прыгожых сялян да свабоды, аб верным і моцным каханні і дружбе. Другі кінафілм — «Ластавічка».

У студыі «Ленфільм» выпушчаны кінакамедыя «Вуліца поўная нечаканасцей» і «Балтыйская слава».

У аснову філма «Ва ўладзе золата» (Свярдлоўская студыя) — пакладзены п'еса «Золатапрымыслоўцы» і раманы «Дзікае шчасце» Д. Маміна-Сібірака.

Гледачы ўбачаць таксама карціны «Світанне кроў» (Ташкенцкая студыя), «Не тая, дык гэта» (Балтыйская студыя), «Мост» (Літоўская студыя).

Шырокакранны, каларовы, поўнаметражны філм «Над намi даю неба» (Цэнтральная студыя дакументальных філмаў), прысвечаны шостаму Суветнаму фестывалю моладзі і студэнтаў ў Маскве.

Будуць дэманстравацца і зарубешныя карціны. Сярод іх «Ян Гус» і «Трое на хутары» (Чэхаславакія), «Брат і сястра» (Кітай), «У салалічкіх муназры» (Венгрыя), «Вялікі і маленкі» (Югаславія), «Дзяціны патрэбна любоў» (Галандыя і ФРГ).

У Дзяржаўным выдавецтве БССР выйшлі з друку кнігі беларускіх пісьменнікаў — раманы Цішкі Гартна «Сокі шаліны» том I, (афармленне А. Сапетыкі), аповесці М. Лынькова, перакладзеныя на рускую мову Р. Рубінай і Б. Бур'янам (малюнк А. Волкава), аповесці і аповяданні Я. Маўра «За трыдзець зямель» (аўтарызаваны пераклад з беларускай мовы У. Жыжэнікі, малюнк М. Гудзіева).

На здымку: вокладкі кніг М. Лынькова, Ц. Гартна і Я. Маўра.

СІН ЗЯ ХЕ І ЯГО СПАДЧЫНА

(Да 145-годдзя з дня нараджэння)

Споўнілася 145 год з дня нараджэння Донг Лі (Сін Зя Хе), які адыграў велізарную ролю ў развіцці карэйскага нацыянальнага мастацтва.

Сін Зя Хе з ранняга маленства спазнаў, што такое праца. Маладым ён павінен быў працаваць дробным чыноўнікам, таму што сям'я яго была беднай. Сяляне паважалі і любілі яго, бачачы ў ім выразніка і абаронцу сваіх інтарэсаў. Сін Зя Хе, які і яго бацька, служыў хо-зянам (хо-зян — самы дробны чыноўнік таго часу). У яго абавязкі ўваходзіла штодзёнае кіраванне народнымі артыстамі. Гэта дало яму шырокую магчымасць блізка пазнаёміцца з народнай карэйскай музыкай. І яго погляд перш за ўсё быў звернуты да Пхансоры — самага папулярнага віда мастацтва, шырока распаўсюджанага сярод карэйскага народа прыкладна з другога палова XVIII стагоддзя. Пры выкананні гэтых твораў захоўваўся пэўны тэатральны парадок.

Сін Зя Хе ўвёў у «Чхунхян-га» тры віды спявання — мужчынскае, жаночае і хор. Гэта дало вялікую кожную дзеючай асобе сыграць сваю ўласную ролю. Гэта было ўжо вялікім крокам наперад у параўнанні з той прастай прымітыўнай карцінай Пхансоры, дзе адзін спявак, сточыч, выконвае ролю пад музыку барабаншчыка.

Другая ідэяна-мастацкая асаблівасць шасці частак Пхансоры — неразрўная арганічная сувязь паміж драматычным і музычным фактарамі. Тэкст быў напісаны не ў прозе, а ў вершы.

На сцэне паўляліся дзве асобы — спявак і барабаншчык. Адносны паміж гэтымі людзьмі былі не вельмі зняны, музыка і словы былі не ў ладах. Сін Зя Хе звярнуў на гэта ўвагу і пасля зрабіў карэнную рэформу Пхансоры. Гістарычная заслуга ў творчай дзейнасці Сін Зя Хе зводзіцца да ўпарадкавання і сістэматызацыі Пхансоры. Ён перадаў шэсць частак Пхансоры: «Чхунхян-га», «Сім-чэн-га», «Бак-тхарэн», «Карнілігі-Тхарэн», «Тхокі-Тхарэн», «Зекбек-ка».

У-тэхніч гэтыя шэсць частак аўтар лічыў характар больш важным фактарам, чым дзеянне. Яго апісанне характару, псіхала-

гічнага аблічча і абстаноўкі дзеючых асоб вострае, канкрэтнае і глыбокае. У выпадку, калі дзеянне супярэчыць характару, аўтар смела мяняе гэтае дзеянне падобна характару дзеючай асобы. Інакш кажучы, дзеянне падпарадкоўвалася характару. Так, згодна народнай легенды, якая служыла матывам «Чхунхян-га», лёс дзяўчыны Чхунхян заканчваецца смерцю. Але аўтар дало сваю трактовку і ў тэксце «Чхунхян-га», дзяўчына Чхунхян сустракае свайго доўгачаканага і любімага жаніха Лі До Рэна і жыве з ім шчасліва. Ці правільнай была гэтая пераборка? Безумоўна правільнай. Яна адпавядала не толькі спадзяваным шырокіх народных мас, а таксама характару герояні.

Сін Зя Хе ўвёў у «Чхунхян-га» тры віды спявання — мужчынскае, жаночае і хор. Гэта дало вялікую кожную дзеючай асобе сыграць сваю ўласную ролю. Гэта было ўжо вялікім крокам наперад у параўнанні з той прастай прымітыўнай карцінай Пхансоры, дзе адзін спявак, сточыч, выконвае ролю пад музыку барабаншчыка.

Сін Зя Хе ўвёў у «Чхунхян-га» тры віды спявання — мужчынскае, жаночае і хор. Гэта дало вялікую кожную дзеючай асобе сыграць сваю ўласную ролю. Гэта было ўжо вялікім крокам наперад у параўнанні з той прастай прымітыўнай карцінай Пхансоры, дзе адзін спявак, сточыч, выконвае ролю пад музыку барабаншчыка.

Няхай ляцяць самалёты

У Дзяржаўным выдавецтве БССР рыхтуецца да выдання кніга дзедальніка многіх палярных зямляў і ардыручай станцыі «Пайночы полас» — В. Благадарава. Ніжэй публікуецца ўрвак з кнігі.

Зіма, якую мы чакалі з такой трыгвай, падражалася неспрыжметна. Яшчэ не забыліся на клопаты, прынесеныя нам палярным летам, калі вада залывала палаткі, лаграважоўчыя маёмасці станцыі, калі кожны крок даводзілася рабіць, баючыся трапіць у шчыліну ці снежніцу — прыслынае снегам азёрно талыя вады, а ўжо надыйшоў час думаць аб падрыхтоўцы да доўгай палярнай ночы.

Перш за ўсё патрэбна было сягнуць у адно месца палаткі, бо ўлетку мы часта перасяляліся з-за вадзі, што залывала нас. І яны аказаліся перасяляльнымі на вялікай адлегласці. Потым трэба было ўшыць іх, абараніць ад ветраў, якія волнамі гуляючы па акрытай вадзе, сканвага лёдам акіяна. Дарэчы, тыя-ж ветры забіспечылі нас вядомым будаўнічым матэрыялам. Яны часта завяжылі следы чалавека. Звычайнай нажоўкай мы плавалі сярод іх на цагляні і абкладалі імі палаткі. А гліну з поспехам змяняла вада. Снежныя цагляны змяраліся вельмі моцна.

Усе гэтыя будаўнічыя работы праводзіліся, як кажучы, без адрыву ад вытворчары. Гіралогі, метэаролагі, аэралагі, дэдадаследчыкі і магнітолагі на пэўны час рабіліся будаўнічымі.

Нарэшце ўсе жылыя палаткі пакрыліся снежным паншчырам і размясціліся па кругу ў радыусе каля 20 метраў, а вытворчыя аб'екты — метэаралагічная пляцоўка, палаткі гіралогаў і інш — былі падняты да іх. Зіма ўжо канчаткова ўступіла ў свае правы. Сонца ўсяго толькі на якую-небудзь гадзіну паказвалася над гарызонтам, каб асвятліць наш бэльм ад інею, казачна прыгожы гарадок і схаваная амаль на цэлыя суткі. Правады, якія ішлі ад антэны, так абмерзлі, што рваліся пад цяжарам намарзлі. Устаноўленая на расцяжках пятнацішмётравая радыёмачта спачатку выгнулася, як пыталык, а потым вольна пачала апусціцца на лёд. Сувяз з матэрскаю часова спінчалася. Даводзілася па некалькі разоў у дзень ачышчаць намарзаны з абсталявання і прылад, таму што яна парухалася нармальную работу.

Увечары, калі Міша шчаслівым заштоў са сваёй мадэлю ў кают-кампанію, Канкі паікавалі:

— Ну, як, вынаходца, што-небудзь прыдумаў?

— Сёе-тое прыдумаў, — адказаў Камароў. Ён узяў шклянку і апусціў сваю мадэль у вадку, пасля тэтуануў за нітку, турбінка закруцілася, і вада пырнула праз стог на Канкі. Усе засмяяліся. Але Канкі заставаўся верным ідэй свайго ветранага насоса.

— Цякі ўбэ гэта, Міша, — даказаў ён. — Варочаваць не накруціш, а матара-ж няма.

— Гэта мы яшчэ паглядзім, у каго цапка, а ў каго насос! А матар знойдзем: знімем часова з гіралогічнай лябкі.

Праца закіпела. «Дзямі вешер», над якім стараліся Канкі і Яцун, быў ужо напалову гатовы, калі Міша Камароў пачаў будаваць сваю помпу — «Завусеніцу», як яе жартам называлі. Гэтая дзіўная назва абавязана сваім паходжаннем камароўскай звячцы рабыць усё скрупулёзна, без адзінай завусеніцы.

— Пакуль ён будзе са сваёй «Завусеніцай» паркацца, самалёт прыляцця і адляцця, — жартаваў Канкі.

Міша тым часам павольна і ўпарта працаваў.

А ўжо «Дзямі вешер» праходзіў выпрабаванні. Спачатку вада пайшла добра, але потым вешер аслабеў, і помпа здыла суткі бяздзейнічала. Нарэшце вешер паспяваў, і яна запрацавала зноў, але не на доўга: замарзла вада, і вятрак спыніўся.

Праз некалькі дзён адбылося выпрабаванне «Завусеніцы». Правераны загадаў матарчык ад матышкіла «Кіеўлянін» адраў заўвясца, а вада моцным струменем хлывнула з патрубкі помпы. Камароў нека асабіла праста ўспыніўся і моўчкі абвёў усіх вачыма — ці таму, што прада я ўжо была відлавоўная без слоў, ці таму, што слоў усё роўна не было пачуць з-за гулу матара.

«Завусеніца» працавала дзень і ноч. Абслугоўвалі яе на змену Міша і Я.

Работа ішла паспяхова. Снежніца за снежніцай запавянялася вадой, а саркаградскі мароз у момант рабіў сваю справу: скоўваў вадку лёдам.

«Завусеніца» працавала бездкорна, перакочваючы за дзень сотні тон вадзі, людзі, недаспакочы, ссякалі рапакі, раўнучы лёдзіную пляцоўку. Але ўсё ж, калі сонца ўжо зусім схавалася на некалькіх месцах і запавявала палярную

Усё для дзетак

Сяк і так, і так і гэтак. Для маленчых піша дзетак. Многа піску Тут пра піску, А пра зяек Сотня баек, Слова гонару я дам, — Нават вершы ёсць пра мам

3-пад умелае рукі Стыле байкі-праснакі. Дрэнным почыркам палова Лерапісана з Брылова, На хаду блгом-галопам Абдырае ўшчант Ээпа.

Яму не страшны вешер і скразняк — Чытач адмовіцца, барэ спявак. Балі ж патуе моцны грунт, Дзя ж пошны бочкі зробіць шпунт.

Калі самалёт быў метраў у 20 над Ільзінэ, загараўся яго магунты пражэктар. Яшчэ хвіліна — і машына дакранулася да Ільзінэ ісай літары «Т», потым пацокчыла, зноў апусцілася і вось ужо з вялікай хуткасцю імчыць да шыліны. Мы

Эпіграмы

Малюнк А. Сапетыкі

Дубовы густ
Дубовы адуна мае густ, Бо ён не блазні і не хлюст. Дубовы м'яс і ў хале стол. Каяпау, шафу, кульбу — кол. Дубовы душа і цела І ў кнігах многія раздзелы.

Прасначні
3-пад умелае рукі Стыле байкі-праснакі. Дрэнным почыркам палова Лерапісана з Брылова, На хаду блгом-галопам Абдырае ўшчант Ээпа.

Бясстрашны
Яму не страшны вешер і скразняк — Чытач адмовіцца, барэ спявак. Балі ж патуе моцны грунт, Дзя ж пошны бочкі зробіць шпунт.